

Dret Romà

2015/2016

Codi: 102231

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500786 Dret	FB	1	1

Professor de contacte

Nom: Teresa Giménez Candela

Correu electrònic: Teresa.Gimenez.Candela@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Equip docent

Carme Tort-Martorell Llabrés

Jose Antonio Jimenez Buendia

Carlos Andres Contreras Lopez

Cristina Becares Mendiola

Prerequisits

Als efectes d'un adequat seguiment de Dret Romà, és de gran interès un bon coneixement i comprensió, per part de l'alumnat, de les institucions bàsiques objecte del Programa.

Ahora, la comprensió de la disciplina comporta l'aprofundiment adequat de les matèries previstes i es d'un gran profit el poder llegir textos complexos i comprendre-ls.

Objectius

Dret Romà és una assignatura que s'imparteix al primer quadrimestre del primer any de carrera. Es tracta d'una assignatura que serveix per tal que l'alumne adquireixi nocions bàsiques d'una matèria -el Dret Privat i la Historia e Institucions del Dret Europeu- essencial dins el Grau.

Així, el Dret Romà té la utilitat acadèmica d'obrir de forma crítica els grans temes que després seran desenvolupats en les diverses assignatures amb continguts institucionals i de pensament que configuren el nostre sistema jurídic en el àmbit occidental.

En aquest sentit, el Dret Romà és la base a partir de la qual es desenvoluparà, el coneixement i comprensió de les institucions jurídiques, el vocabulari jurídic, la comprensió d'un sistema jurídic complet en totes les seves manifestacions, així com el desenvolupament de la capacitat analítica i la crítica jurídica ens els mesos inicials de la graduació.

Des de la perspectiva formativa, Dret Romà pretén de l'estudiant l'assoliment de diversos objectius entre els quals destaquen particularment:

-Estudi del pensament jurídic, des dels seus orígens a Roma fins a la seva projecció en les Codificacions Europees i Llatinoamericanes. Coneixement de les Institucions de Dret Privat que configuren la Cultura Jurídica Europea i el Dret Global.

-L'exercici del pensament crític i la reflexió sobre l'íntima connexió entre enunciació dels drets i protecció processal dels mateixos

-Buscar les fonts i argumentar quina pot ser, en cada cas, la solució més ajustada a Dret (és a dir, el *ius*, com a posició processalment defensable).

Competències

- Contextualitzar les diferents formes de creació del dret en la seva evolució històrica i en la seva realitat actual.
- Demostrar un raonament reflexiu i crític: anàlisi, síntesi, conclusions.
- Identificar, conèixer i aplicar els principis bàsics i generals de l'ordenament jurídic.
- Integrar la importància del dret com a sistema regulador de les relacions socials.
- Memoritzar i utilitzar la terminologia jurídica
- Reconèixer i resoldre problemes.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar els recursos de defensa processal dels drets.
2. Demostrar un raonament reflexiu i crític: anàlisi, síntesi, conclusions.
3. Descriure els conceptes jurídics fonamentals, en el dret romà i en el dret privat actual.
4. Distingir els fonaments de les institucions de dret privat romà.
5. Distingir la funció i la independència de les sentències judicials, davant el control potestatiu exercit pels recursos del pretor anunciats en l'Edicte.
6. Identificar i diferenciar les fonts del dret.
7. Reconèixer i resoldre problemes.
8. Reflexionar críticament sobre un dret de juristes versus un dret basat en la força de la llei.
9. Ressenyar l'impacte del dret justinianeu i la influència del Corpus Iuris Civilis en la tradició jurídica occidental.
10. Subratllar aquesta mateixa evolució en la tradició jurídica occidental.
11. Utilitzar la terminologia jurídica bàsica en matèria processal, dret de persones i família, dret de successions, propietat i drets reals, dret d'obligacions i contractes.
12. Valorar el rol dinamitzador i creatiu de la jurisprudència romana.
13. Valorar l'evolució del dret a Roma en relació amb l'evolució social i econòmica de la societat que el genera.
14. Valorar-ne la influència en la tradició jurídica europea.

Continguts

El Programa se centra en l'estudi detingut de les Institucions del Dret Privat Romà, atès que formen la base més sòlida per introduir als alumnes en el coneixement de les moltes disciplines que suposen el tronc dels estudis de Dret (civil, mercantil, processal, penal), de caràcter més abocat a l'exercici de les professions jurídiques més tradicionals.

El Programa té una estructura molt reconeixible dins d'aquest plantejament, dins d'una sistemàtica molt apegada a la tradició del Dret Privat a Espanya i Catalunya: Propietat (Concepte, possessió-propietat, formes d'adquirir la propietat, defensa processal, drets reals), Persona i Família, Successions (Herència, llegats, fideïcomisos), Obligacions (Nocions generals, Delictes, Préstecs, Estipulacions i Contractes); Liberalitats (Fundacions, Donacions, Doti).

En cadascuna de les Institucions, per raó de coherència científica, s'explicaran les formes de defensa processal. El Dret Roma parteix de la perspectiva dels recursos processals, que defensen els interessos en conflicte i de la labor de creació i d'interpretació dels juristes, de forma interdependent. No és un dret legislat, sinó (en forma molt propera al "Common Law") un dret fet pels jutges, els recursos del pretor aplicats per aquest, i per l'elaboració jurisprudencial.

De especial relevància es el estudi del estatut jurídic dels animals en el Dret Romà, en raó de que ha determinat el estatut jurídic dels Animals com a "coses en propietat" en tots els Codis civil continentals i de Latinoamèrica, així com en el Common Law.

INTRODUCCION

I. LA HISTORIA DEL DERECHO ROMANO La Recepción europea del Derecho Romano. Presupuestos histórico-sociales. Estructura política de la *res*

publica. Etapas históricas del Derecho Romano. II. LAS FUENTES DEL DERECHO ROMANO

Mores maiorum fas y ius. La ley de las XII Tablas. La Jurisprudencia republicana. *Ius civile y ius gentium*. Las leyes y los plebiscitos. El Edicto. Las fuentes del Derecho Romano a partir de Augusto La Jurisprudencia de la etapa clásica alta. La significación de Adriano para la historia del Derecho Romano. Los rescriptos imperiales. La última Jurisprudencia clásica. El derecho provincial. La época post-clásica. Diocleciano y Constantino El *Corpus Iuris*.

III. EL PROCEDIMIENTO DE LAS ACCIONES

Las *legis actiones*. El procedimiento *per formulas*. Recursos complementarios de la jurisdicción pretoria. El proceso privado. La representación procesal. La fase *in iure*. La *litis contestatio*. El nombramiento de juez. Los *recuperatores*. La fase *apud iudicem*. La ejecución de la sentencia. El procedimiento arbitral. La *cognitio extra ordinem*.

LA PROPIEDAD

I. CONCEPTOS GENERALES

Las *res* y sus clases. Contenido de la propiedad. Posesión pretoria. Los interdictos posesorios. Posesión civil. La protección procesal del propietario.

II. LA ADQUISICION DE LA PROPIEDAD

Clasificación. Actos formales de atribución de la propiedad. Modos de adquirir la propiedad que dependen de una apropiación posesoria

III. CONCURRENCIA DE DERECHOS REALES

Tipos de concurrencia. La copropiedad. Las servidumbres. El usufructo. Modalidades especiales.

LA HERENCIA

I. NOCIONES GENERALES SOBRE LA FAMILIA ROMANA

La familia. El parentesco. La patria potestad. *Manus* y matrimonio. Los esclavos y los libertos. Situación patrimonial de los hijos y esclavos. Responsabilidad noxal.

II. LA TUTELA La tutela de los huérfanos incapaces. Tipos. Efectos de la intervención pública. *Tutela mulieris*. Las curatelas. III. LA SUCESION HEREDITARIA

Consideraciones generales. La adición de la herencia y sus efectos. Recursos procesales del heredero. La *bonorum possessio*. Herederos legítimos. Sucesión testamentaria. Sucesión contra testamento. La interpretación del testamento.

IV. LAS LIBERALIDADES

LOS LEGADOS Y FIDEICOMISOS. Formas de legados. Contenido y limitaciones de los legados. Validez de los legados. Adquisición de los legados. Los fideicomisos.

LAS FUNDACIONES. Origen histórico. Régimen jurídico de las fundaciones. LAS DONACIONES. Naturaleza; actos lucrativos y gratuitos. El *modus* en las donaciones. Clases. LA DOTE. Constitución. Régimen de la dote.

LAS OBLIGACIONES. I. CONCEPTOS GENERALES

Obligatio. Fuentes de las obligaciones. La responsabilidad objetiva. La extinción de las obligaciones. II. ACCIONES PENALES

Obligaciones derivadas de los delitos. Caracteres de las acciones penales. Delito de hurto (*furtum*). Delito de daño (*damnum iniuria datum*). Delito de lesiones (*iniuriae*). Delitos varios de derecho pretorio.

III. PRESTAMOS *Credere. y solvere. Condictio*. Las *dationes* crediticias. El mutuo. Préstamos pretorios. *Constitutum*.

Commodatum. Pignus. La hipoteca. IV. ESTIPULACIONES

La forma promisoría. Carácter abstracto de la estipulación. Superposición de estipulaciones. Novación. Pluralidad de estipulantes o promitentes. Garantía personal.

V. CONTRATOS DE BUENA FE

Origen histórico. La fiducia. Contrato de depósito. Contrato de mandato. Representación indirecta. Contrato de sociedad. La personalidad jurídica. Contrato de compraventa. Responsabilidad por evicción. Contrato de arrendamiento. Tipos especiales de *locatio rei*.

Metodologia

Les classes tracten d'apropar a l'alumne al coneixement directe de les fonts jurídiques, en què es recolzen les afirmacions dels textos docents i de les explicacions teòriques.

En estar basat tot el programa en el coneixement de les institucions des d'una perspectiva processal, dinàmica, a l'alumne se li subministren sempre els mitjans per apropar-se per si mateix a la millor solució entre les possibles en cas de conflicte jurídic d'interessos.

El centre del procés d'aprenentatge és el treball de l'estudiant, qui aprèn treballant, essent la missió del professorat ajudar-lo en aquesta tasca subministrant-li informació i mostrant-li les fonts on es pot aconseguir.

L'examen abastarà el contingut del programa, a través de preguntes concretes que permetin conèixer el grau de reflexió i de coneixement de l'alumne.

Es valorarà l'assistència a les classes, la participació activa en les pràctiques de curs i l'assistència a seminaris i conferències.

Ahora el desenvolupament de la docència de l'assignatura i de la formació de l'estudiant es fonamenta en les següents activitats:

1. Activitats dirigides:

1.1 Classes magistrals: on l'estudiant assoleix les bases conceptuals de la matèria i seu el marc jurídic normatiu i jurisprudencial. Les classes magistrals són activitats en les quals s'exigeix una interactivitat a l'estudiant i estan concebudes com un mètode fonamentalment de transmissió de coneixements del professor a l'alumne.

1.2. Pràctiques: on els estudiants, individualment o en grups reduïts, analitzen i resolen juntament amb el professor supòsits pràctics prèviament elaborats. En supòsits concrets, els casos s'elaboraran a classe i a casa o a la Biblioteca. La base del treball pràctic és la comprensió i aplicació crítica de les solucions de la jurisprudència romana relacionades amb el contingut essencial explicat a les classes teòriques.

El professor determinarà en cada cas quines activitats seran proposades cada curs.

2. Activitats supervisades:

4

Dret Romà 2015 - 2016

Es tracta d'activitats que els estudiants desenvoluparan en aula, en conferències, seminaris, congressos, amb la supervisió i suport del professor. Es tracta de l'elaboració d'algun supòsit pràctic en aula, d'algunes fitxes de

sentències i/o normativa, de la realització d'esquemes d'alguns epígrafs de l'assignatura; d'intervencions orals amb qüestions proposades per els propis estudiants o per el professor.

El professor determinarà en cada cas quines activitats seran proposades cada curs.

3. Activitats autònomes:

3.1. Elaboració de documents d'activitats pràctiques: que seran lliurades i analitzades a l'aula (vegeu activitats dirigides 1.2). Es tracta de casos pràctics proposats amb l'antelació suficient pel professor, extret del llibre, o bé de l'elaboració de fitxes de jurisprudència, normativa o de pel·lícules o altres documents. El professor determinarà en cada cas quines activitats

seran proposades cada curs.

3.2. Cerca de bibliografia i jurisprudència instrumental per a la resolució dels casos pràctics. En algun o alguns casos els estudiants hauran de fer la cerca autònoma de la documentació

El sistema d'avaluació combina l'avaluació continuada de les pràctiques i la resolució d'un examen final 1.1 Avaluació continuada de les pràctiques.

Requereix assistir a les classes, lliurar dues pràctiques proposades i resoldre a l'aula les activitats avaluable proposades. Cadascuna compta un 10% de la nota, per tant cada una de les pràctiques pot sumar fins a 1 punt a la nota final.

1.2 Examen final ordinari.

5

Dret Romà 2015 - 2016

Consistirà en un examen únic de tot el contingut de l'assignatura que tindrà un valor de fins el 80% de la nota final, és a dir, 8 punts de la nota final.

1.3 Reavaluació.

Els alumnes que hagin participat de l'avaluació continuada i suspenguin l'examen final ordinari podran reavaluar-se sempre que hagin obtingut una nota mínima de 3 punts a l'examen final. Es manté la nota de l'avaluació continua.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes magistrals	27	1,08	3, 4, 8, 9, 11, 13, 14
Redacció de treballs	20	0,8	1, 2, 5, 7
Tipus: Supervisades			
Elaboració de fitxes, de pràctiques i d'epígrafs del programa a l'aula. Intervencions orals	6	0,24	1, 2, 5, 7, 11
Tipus: Autònomes			
Cerca de bibliografia i documentació	6	0,24	6, 11
Estudi	55	2,2	3, 4, 8, 9, 11, 12, 13,

Lectura de Textos	36	1,44	4, 9, 14
-------------------	----	------	----------

Avaluació

El sistema d'avaluació combina l'avaluació continuada de les pràctiques i la resolució d'un examen final

1.1 Avaluació continuada de les pràctiques. Requereix assistir a les classes, lliurar dues pràctiques proposades i resoldre a l'aula les activitats avaluables proposades. Cadascuna compta un 10% de la nota, per tant cada una de les pràctiques pot sumar fins a 1 punt a la nota final.

1.2 Examen final ordinari.

Consistirà en un examen únic de tot el contingut de l'assignatura que tindrà un valor de fins el 80% de la nota final, és a dir, 8 punts de la nota final.

1.3 Reavaluació.

Els alumnes que hagin participat de l'avaluació continuada i suspenguin l'examen final ordinari podran reavaluar-se sempre que hagin obtingut una nota mínima de 3 punts a l'examen final. Es manté la nota de l'avaluació continua.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Examen final de continguts	80%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14
Pràctiques i activitats d'avaluació continuada proposats	20%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14

Bibliografia

BASICA:

- Teresa Giménez-Candela, Derecho Privado Romano. Ed. Tirant lo Blanch (Valencia 2011)
- Diccionario "Trivium" de Derecho y Economía; esp. anexo IV: "Frasas y locuciones latinas". Ed. Trivium (Madrid 1998)

COMPLEMENTARIA:

- Gerhard Wesenberg - Gunter Wesener, Historia del Derecho Privado Moderno en Alemania y en Europa (ed. Lex Nova) Valladolid 1998
- Sandro Schipani, La Codificazione del Diritto Romano Comune (ed. Giappichelli) Torino 1996 - Reinhard Zimmermann, Estudios de Derecho Privado Europeo (ed. Civitas) Madrid 2000- Giovanni Luchetti - Aldo Petrucci, Fondamenti di Diritto Contrattuale Europeo (Bologna 2006)

Especialment, en relació al estatut jurídic dels animals:

- D. Favre y T. Giménez-Candela, Animales y Derecho. Ed. Tirant lo Blanch (Valencia 2015)

